

TIEN
JAAR
SBMK

Colofon

Stichting Behoud Moderne Kunst

Paulien 't Hoen

info@sbmk.nl

www.sbmk.nl

Grafisch ontwerp: Nectar, 's-Hertogenbosch

Druk: Veenman Drukkers, Rotterdam

Stichting **Behoud Moderne Kunst**

Foundation **for the Conservation of Contemporary Art**

Inhoud

Voorwoord

Waarom Stichting Behoud Moderne Kunst?

Structuur van de stichting en participanten

Projecten en activiteiten 1995-2005

Toekomstige projecten en activiteiten

Beknopt financieel overzicht

TIEN JAAR SBMK

Voorwoord	6
Waarom Stichting Behoud Moderne Kunst?	10
Structuur van de stichting en participanten	14
Projecten en activiteiten 1995-2005	20
Toekomstige projecten en activiteiten	30
Beknopt financieel overzicht	34

Inhoud

Voorwoord

Waarom Stichting Behoud Moderne Kunst?

Structuur van de stichting en participanten

Projecten en activiteiten 1995-2005

Toekomstige projecten en activiteiten

Beknopt financieel overzicht

Tien jaar SBMK

Bij het tienjarig bestaan van de Stichting Behoud Moderne Kunst hoort een overzicht van de activiteiten die de SBMK heeft uitgevoerd. De stichting houdt zich sinds 1995 bezig met projecten op het gebied van het beheer en behoud van hedendaagse beeldende kunst. Dit gebeurt in samenwerkingsverbanden met collectiebeheerders, conservatoren en restauratoren. Vragen uit het veld over uiteenlopende beheer- en behoudproblemen, zowel materiaaltechnische vraagstukken als ethische discussies, komen hierbij aan de orde. Hoe ga je bijvoorbeeld om met vergankelijke materialen of een complexe installatie? Welke rol spelen de kunstenaar en het museum in deze problematiek? De SBMK initieert projecten, maakt de uitvoering ervan mede mogelijk en zorgt dat de verkregen informatie toegankelijk wordt voor vakgenoten.

Historie

In 1990 lanceerde de overheid het Deltaplan als een reddingsactie om de toenmalige achterstanden bij het behoud en beheer van cultureel erfgoed in te halen. Musea kregen de opdracht om de achterstanden vast te leggen en prioriteiten te stellen. Het bleek echter moeilijk om objectieve maatstaven aan te leggen om de conditie van moderne en hedendaagse kunstwerken te bepalen. Conservatoren en restauratoren staken hun licht op bij collega's in binnen- en buitenland en ontdekten dat er nog maar weinig onderzoek gedaan was naar moderne materialen, behandelingsmethoden en de besluitvorming hierover. Er kwamen discussies op gang over authenticiteit, de relatie tussen betekenis en materiaalgebruik, het belang van de mening van de kunstenaar en restauratie-ethiek. Bij deze discussies was een aanzienlijk aantal Nederlandse musea voor moderne kunst betrokken, waardoor een informeel netwerk ontstond. De Stichting Behoud Moderne Kunst is in 1995 in het leven geroepen om het informele overleg te formaliseren, de samenwerking te stimuleren en verder te laten ontwikkelen binnen een officieel kader.

Projecten

De eerste activiteit van de stichting was de organisatie van een groot internationaal onderzoeksproject in samenwerking met het Instituut Collectie Nederland (ICN). De daaruit volgende onderzoekresultaten werden gepresenteerd tijdens een tentoonstelling in Museum Boijmans Van Beuningen en het symposium *Modern Art: Who Cares?* Later verscheen de gelijknamige publicatie. Dit boek is uitgegroeid tot een internationaal standaardwerk, waar nog steeds vraag naar is. Sindsdien heeft de SBMK met diverse partners gewerkt aan verschillende grootschalige, langlopende projecten, die in dit verslag van tien jaar SBMK besproken worden. Alle projecten hebben dezelfde vier uitgangspunten.

Ten eerste zijn ze gestart vanwege een vraag uit het veld. Vervolgens zijn ze gericht op het genereren, verzamelen, vastleggen en delen van kennis. Ten derde zijn ze gebaseerd op kwalitatief onderzoek met een interdisciplinair karakter. Tot slot zijn ze gericht op het ontwikkelen van *best practice* waarvan alle belanghebbenden profijt kunnen hebben. Het is de bedoeling dat de resultaten van de projecten toepasbaar en inpasbaar zijn in de praktijk.

De aandachtsgebieden van de projecten variëren van de problematiek rond de conservering van videokunst tot de ontwikkeling van een methode voor het houden van kunstenaarsinterviews. Van restauratie-ethiek tot de conservering en presentatie van installatiekunst.

Organisatie

Van 1995 tot 1999 bestond de SBMK uit een bestuur en een aantal werkgroepen die functioneerden op projectbasis. In 1999 is de overkoepelende stuurgroep opgericht, die het bestuur adviseert en de coördinator ondersteunt. De stuurgroep bestaat uit restauratoren, conservatoren en onderzoekers van de diverse betrokken instellingen die zich bezighouden met moderne en hedendaagse kunst. De coördinatie van de activiteiten, die op projectbasis werden gefinancierd door diverse fondsen, lag tot 2004 in handen van het ICN in de persoon van Dionne Sillé. In 2003 is besloten tot structurele financiering voor de SBMK door de musea van het zogenaamde miniconvent en het ICN, afdeling Collecties. Het miniconvent bestaat uit negen Nederlandse musea met een grote collectie moderne kunst. Het gaat om het Groninger

Museum, Bonnefantenmuseum, Stedelijk Museum Amsterdam, Kröller-Müller Museum, Museum Boijmans Van Beuningen, Gemeentemuseum Den Haag, De Pont, Van Abbemuseum en het Centraal Museum. De financiering maakte mogelijk om een onafhankelijke coördinator aan te stellen, gehuisvest in één van de betrokken musea. Sinds september 2004 vervult Paulien 't Hoen deze functie. In 2005 is het bestuur voor het eerst in tien jaar gewijzigd: drie leden hebben afscheid genomen en drie nieuwe enthousiaste kandidaten hebben hun plaats ingenomen. In hetzelfde jaar is de organisatie van de SBMK uitgebreid met een klankbordgroep om meer collega's de mogelijkheid te bieden om direct betrokken te zijn bij de activiteiten van de stichting. Van hieruit zijn diverse werkgroepen ontstaan, die zich richten op concrete vraagstukken rond de conservering en restauratie van hedendaagse kunst. Eén groep onderzoekt bijvoorbeeld de mogelijkheid om in Nederland regionale koude kluisen in te richten waar musea hun fotografie in kunnen opslaan.

De toekomst

Op de landelijke SBMK-bijeenkomst in oktober 2005 is de

nieuwe koers van de SBMK bestendigd. De stand van zaken van alle lopende projecten is besproken, de nieuwe projecten zijn geïntroduceerd en de klankbordgroep is van start gegaan. Restauratoren en conservatoren vonden elkaar in hun gemeenschappelijke interesse voor de lezing over *Schaulager*. De middag stond in het teken van de onderzoeksagenda die de deelnemers voor de komende vijf jaar zouden willen opstellen. De onderwerpen die hieruit voortkwamen hebben direct hun beslag gekregen in nieuwe initiatieven van de SBMK zoals de werkgroep *Film, fotografie en nieuwe media* en de studiedagen over kunststoffen.

Nergens anders ter wereld werken conservatoren, restauratoren en andere professioneel betrokkenen bij moderne kunst van verschillende instanties, zo nauw en eensgezind samen. De SBMK heeft zich in ruim tien jaar tijd een unieke plaats verworven, zowel in het Nederlandse als in het internationale museale veld.

Evert van Straaten

Directeur Kröller-Müller Museum

Voorzitter bestuur Stichting Behoud Moderne Kunst

Inhoud

Voorwoord

Waarom Stichting Behoud Moderne Kunst?

Structuur van de stichting en participanten

Projecten en activiteiten 1995-2005

Toekomstige projecten en activiteiten

Beknopt financieel overzicht

Behoeftte aan informatie

Musea moeten keuzes maken en prioriteiten stellen in de presentatie van kunstwerken, de conservering, restauratie, registratie en documentatie ervan. Daarvoor is veel informatie nodig. Informatie die soms moeilijk te achterhalen valt, zeker als de kunstenaar niet meer leeft. Mede gezien de grote diversiteit aan mogelijke materialen en werkwijzen, heeft geen enkel museum de mogelijkheid om onderzoek van deze omvang zelfstandig uit te voeren. De nadruk van de museumactiviteiten ligt in de praktijk immers altijd op het tentoonstellingsprogramma en de publieksactiviteiten. Om de broodnodige aandacht op beheer en behoud te vestigen en instrumenten te ontwikkelen om de problematiek het hoofd te bieden, is de SBMK opgericht.

Doelstelling SBMK

De Stichting Behoud Moderne Kunst is een samenwerkingsverband tussen Nederlandse musea en verwante instellingen met collecties moderne en hedendaagse kunst, vertegenwoordigd door conservatoren, onderzoekers en restauratoren. De SBMK speelt nationaal en internationaal een actieve rol op het gebied van beheer, behoud, documentatie, presentatie en restauratie van moderne en hedendaagse kunst.

De stichting stelt zich ten doel:

- bevordering van theorievorming, discussie en onderzoek om de deskundigheid van (Nederlandse) professionals te vergroten;
- initiatie en organisatie van onderzoeksprojecten, themadagen en symposia;
- nauwe betrokkenheid bij het onderhouden van een internationaal kennis- en informatienetwerk voor uitwisseling van expertise over het behoud van moderne kunst in de breedst mogelijke zin.

Samenwerking

In 1995 is een aantal Nederlandse musea met een collectie moderne kunst op projectbasis gestart met de SBMK. Sinds 2004 is de samenwerking verder geformaliseerd door de musea van het miniconvent. Het gaat om het Groninger Museum, Bonnefantenmuseum, Stedelijk Museum Amsterdam, Kröller-Müller Museum, Museum Boijmans Van Beuningen, Gemeentemuseum Den Haag, De Pont, Van Abbemuseum en het Centraal Museum Utrecht. De tiende partij is Instituut Collectie Nederland, afdeling Collecties. Gezamenlijk betalen zij de overheadkosten van de stichting en maken hiermee duidelijk dat ze:

- de conservering van hun collectie belangrijk vinden;
- oog hebben voor de problematiek die daarmee samenhangt;
- de noodzaak inzien van (internationale) samenwerking.

Vanwege de veelomvattende problematiek is een multidisciplinaire (internationale) aanpak onontbeerlijk. De SBMK heeft zich vanaf het begin niet alleen gericht op samenwerking tussen conservatoren en restauratoren, maar ook op werkverbanden met natuurwetenschappers,

kunstenaars, juristen, filosofen, kunsthistorici en kunsttheoretici. De SBMK bundelt zowel krachten uit musea, als uit onderzoeksinstellingen, universiteiten en andere opleidingscentra. Daarnaast is er samenwerking met gespecialiseerde instellingen op het gebied van video, film, geluid en andere nieuwe media.

Inhoud

Voorwoord

Waarom Stichting Behoud Moderne Kunst?

Structuur van de stichting en participanten

Projecten en activiteiten 1995-2005

Toekomstige projecten en activiteiten

Beknopt financieel overzicht

Overhead

De overheadkosten van de SBMK worden gefinancierd door de negen musea van het miniconvent en ICN Collecties.

Daarnaast levert een aantal kleinere musea een structurele bijdrage:

- Stedelijk Museum de Lakenhal, Leiden (financieel),
- Museum de Fundatie, Heino (financieel),
- Frans Hals Museum, Haarlem (stuurgroep),
- Museum voor Moderne Kunst Arnhem (bestuur),
- Stedelijk Museum Schiedam (financieel).

Voor de projecten worden fondsen geworven. Ook andere

musea, bedrijven en particulieren leveren incidenteel bijdragen in geld en/of mankracht aan projecten. De dagelijkse leiding van de SBMK ligt bij de coördinator; daarnaast bestaat de stichting uit een bestuur, een stuurgroep en een klankbordgroep.

Bestuur

1995

Het Bestuur van de SBMK bestond bij de oprichting uit:

- Evert van Straaten, directeur van het Kröller-Müller Museum Otterlo (voorzitter)
- Koen Limperg, jurist bij De Brauw, Blackstone en Westbroek, Den Haag (secretaris)
- Dorothee Cannegieter, directeur Rijksmuseum Twenthe (penningmeester)
- Annetje Boersma, restaurator, Rotterdam (bestuurslid)
- Wisselende voorzitter stuurgroep SBMK

2000

In 2000 is het bestuur versterkt met Hugo Bongers, in die tijd zakelijk directeur van Museum Boijmans Van Beuningen, Rotterdam.

2005

In 2005 vonden de eerste bestuurswisselingen plaats.

Het huidige bestuur bestaat uit:

- Evert van Straaten, directeur van het Kröller-Müller Museum Otterlo (voorzitter)
- Hugo Bongers, inmiddels secretaris Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur (secretaris)
- Marco Grob, zakelijk leider Museum voor Moderne Kunst Arnhem (penningmeester)
- Lydia Beerkens, restaurator moderne kunst, Wijchen (bestuurslid)
- Willemien Diekman, rechter te Dordrecht (bestuurslid)
- Esther Lampe, conservator collectie De Pont, Tilburg, voorzitter stuurgroep SBMK (bestuurslid).

Stuurgroep

De eerste jaren werden de activiteiten van de SBMK op projectbasis uitgevoerd door een aantal werkgroepen. In 1999 is een overkoepelende stuurgroep in het leven geroepen. Deze groep bestaat uit restauratoren en conservatoren van diverse Nederlandse musea. De groep ontwikkelt ideeën, initieert projecten en zorgt dat ze uitgevoerd worden.

1999

De stuurgroep van de SBMK bestond bij de oprichting uit:

- Christiane Berndes, conservator collectie Van Abbemuseum
- Leontien Coelewijn, hoofd museale zaken Stedelijk Museum Amsterdam
- Hans Janssen, conservator moderne kunst Gemeentemuseum Den Haag
- Piet de Jonge, conservator moderne kunst Museum Boijmans Van Beuningen
- Andrée van de Kerckhove, restaurator Kröller-Müller Museum
- Esther Lampe, conservator collectie De Pont.

2001

In 2001 is besloten om de stuurgroep uit te breiden met een vertegenwoordiger van de kleine musea zodat de specifieke aandachtspunten die voor deze musea gelden ook voldoende aandacht zouden krijgen. Liesbeth Abraham, restaurator van het Frans Halsmuseum, nam deze taak op zich. Sindsdien heeft een aantal wisselingen plaatsgevonden op het moment dat stuurgroepleden van baan veranderden.

2004

Sinds september 2004 bestaat de stuurgroep uit:

- Liesbeth Abraham, restaurator Frans Halsmuseum
- Jan van Adrichem, hoofd afdeling Documentatie en Onderzoek, Stedelijk Museum Amsterdam
- Christiane Berndes, conservator collectie Van Abbemuseum
- Elbrig de Groot, conservator moderne en hedendaagse kunst Museum Boijmans Van Beuningen. In 2006 gaat zij het museum verlaten en zal Jaap Guldemond (met dezelfde functie) haar plaats in de stuurgroep overnemen.
- Ysbrand Hummelen, senior onderzoeker Instituut Collectie Nederland
- Hans Janssen, conservator moderne kunst Gemeentemuseum Den Haag
- Esther Lampe, conservator collectie De Pont
- Sanneke Stigter, restaurator moderne kunst, Kröller-Müller Museum.

Coördinator

Sinds de oprichting van de stichting lag de coördinatie van de projecten in handen van ICN-medewerkers. Vanaf het

begin was Dionne Sillé de drijvende kracht. Na haar vertrek in 2002 is zij op tijdelijke basis vervangen door Jacqueline Hofte. Toen het miniconvent structureel zorg ging dragen voor de overheadkosten, kon de stichting een onafhankelijke coördinator aanstellen.

Sinds september 2004 ligt de dagelijkse leiding van de stichting in handen van Paulien 't Hoen. De Pont, museum voor hedendaagse kunst in Tilburg heeft namens het miniconvent kantoorruimte beschikbaar gesteld aan de stichting.

Klankbordgroep

Om praktische redenen kunnen het bestuur en de stuurgroep niet groeien, wat betekende dat geïnteresseerde collega's zich geen vaste plek in de stichting kunnen verwerven voor er iemand afscheid nam. Daarom is in 2005 de klankbordgroep opgericht. Deze groep is bedoeld voor iedereen die beroepshalve is geïnteresseerd in het beheer en behoud van hedendaagse kunst. Deelnemers kunnen hun problemen en expertise inbrengen om daarmee een bijdrage te leveren aan de verbetering van collectiebehoud en -beheer, aan de ontwikkeling van het programma van de

SBMK of aan de uitvoering dan wel evaluatie van projecten. De klankbordgroep kent bijvoorbeeld de werkgroep *Balans* over de winst- en verliesrekening van conservering en restauratie en de werkgroep *Film, fotografie en nieuwe media*.

Inhoud

Voorwoord

Waarom Stichting Behoud Moderne Kunst?

Structuur van de stichting en participanten

Projecten en activiteiten 1995-2005

Toekomstige projecten en activiteiten

Beknopt financieel overzicht

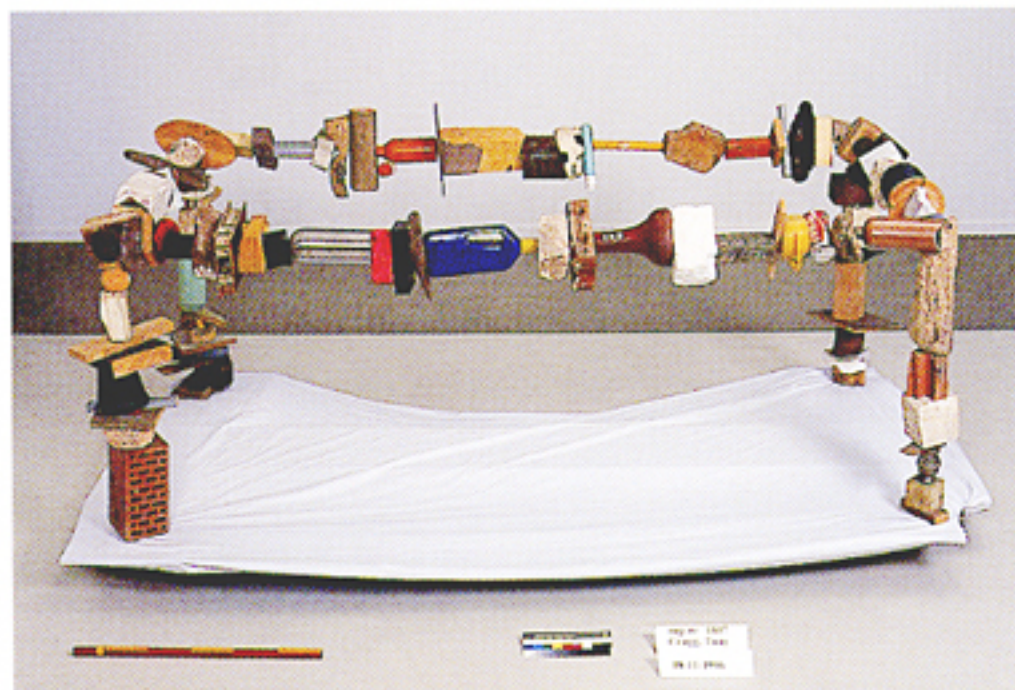
Dit hoofdstuk biedt een overzicht van de activiteiten van de Stichting Behoud Moderne Kunst in de afgelopen tien jaar, in verschillende samenwerkingsverbanden. De projecten konden worden uitgevoerd dankzij de betrokken (museale) instellingen en met steun van diverse fondsen. De SBMK dankt het Bouwfonds Cultuurfonds, de Europese Unie, de Gasunie, de ING Bank, het Ministerie van OC&W, de Mondriaan Stichting, het Thuis Kopie Fonds en het VSB-fonds.

Internationaal onderzoeksproject *Conservering Moderne Kunst* (1995-1997)

Dertien partners werkten gezamenlijk aan tien case studies van kunstenaars als Mario Merz en Tony Cragg. Twee werkgroepen, een theoretische groep en een praktische werkgroep behandelden de cases onder leiding van Dionne Sillé. Beide groepen bestonden uit conservatoren, restauratoren en onderzoekers. Er werd gewerkt aan de ontwikkeling van modellen voor registratie en conservering van hedendaagse kunst en aan de toetsing daarvan in de praktijk. Uitgangspunt was een herijking van de bestaande, traditionele restauratiefilosofieën en -ethiek en een ijking van nieuwe ontwikkelingen en gezichtspunten.

Het afsluitende symposium *Modern Art: Who Cares?* trok wereldwijd 450 deelnemers.

De resultaten van onderzoek en symposium vonden hun beslag in het veel besproken boek *Modern Art: Who Cares?*, dat uitgroeide tot een internationaal standaardwerk. De ontwikkelde modellen, het besluitvormingsmodel en het registratiemodel worden in vele musea en restauratieopleidingen gebruikt.

Project *Conservering van videokunst* (1998-2003)

Het project Conservering Videokunst is gestart vanuit het besef van de kwetsbaarheid van het medium en de acute bedreiging van het werk van de eerste generatie videokunstenaars. Montevideo/Time Based Arts voerde het project uit in opdracht van de SBMK, onder leiding van Gaby Wijers. Gezamenlijk is een methodiek voor de conservering van videokunst ontwikkeld, toegepast en geëvalueerd. De resultaten van het project zijn een model-aankoopcontract, een registratiemodel en de daadwerkelijke conservering van ruim 1700 analoge videokunstwerken. Uit het project is een publicatie voortgekomen: *De Houdbaarheid van videokunst, Conservering van Nederlandse videokunst collectie*. De uitgave is niet meer verkrijgbaar, maar wel te downloaden via www.sbmkn.nl.

Project *Kunstenaarsinterviews* (1998-2005)

Eén van de mogelijkheden om zoveel mogelijk authentieke, inhoudelijke en technische informatie te verzamelen over moderne en hedendaagse kunstvoorwerpen, is het interviewen van kunstenaars. Op initiatief van het ICN is het pilot project *Kunstenaarsinterviews* (1998-2000) uitgevoerd

met ondersteuning van de SBMK. Het vervolgproject *Kunstenaarsinterviews/Kunstenaarsarchieven* (2001-2005) was een gezamenlijk initiatief. De projecten hadden een tweedelig doel:

- 1) het ontwikkelen van een methodiek voor het verzamelen van essentiële gegevens voor het behoud en beheer van kunstwerken in Nederlandse museale kunstcollecties;
- 2) het aanleggen van archieven van deze gegevens.

Per kunstenaar(sinterview) werd een werkgroep samengesteld van ongeveer zeven professionals, die goed bekend zijn met het werk van de kunstenaar vanuit verschillende invalshoeken. Het ging om restauratoren, conservatoren, kunsthistorici, onderzoekers en galeriehouders.

De projectorganisatie bestond uit vier projectmedewerkers met een tijdelijk, part time dienstverband bij de SBMK en de coördinator SBMK. Inmiddels zijn twintig in Nederland werkende kunstenaars geïnterviewd door een interviewkoppel bestaande uit een conservator en een restaurator. Het gaat om de volgende kunstenaars: Marina Abramovic, Armando, Marinus Boezem, Eugene Brands, Sjoerd Buisman, Tom Claassen, Adam Colton, Constant,

Jan Dibbets, Ger van Elk, Madelon Hooykaas/Elsa Stansfield, Niek Kemps, Sonja Oudendijk, Henk Peeters, Lydia Schouten, Peter Struycken, Carel Visser, André Volten, Leo Vroegindeweyj en Marijke van Warmerdam.

Er is gekozen voor gefilmde interviews om zo ook beeld, sfeer en andere niet gesproken informatie vast te leggen. Het vooronderzoek en de voorbereidingen zijn uitvoerig gedocumenteerd. Het project wordt geëvalueerd en de SBMK onderzoekt de mogelijkheden om de vergaarde informatie in boekvorm te ontsluiten voor conservatoren en restauratoren. De interviews en de archieven kunnen op aanvraag worden bestudeerd.

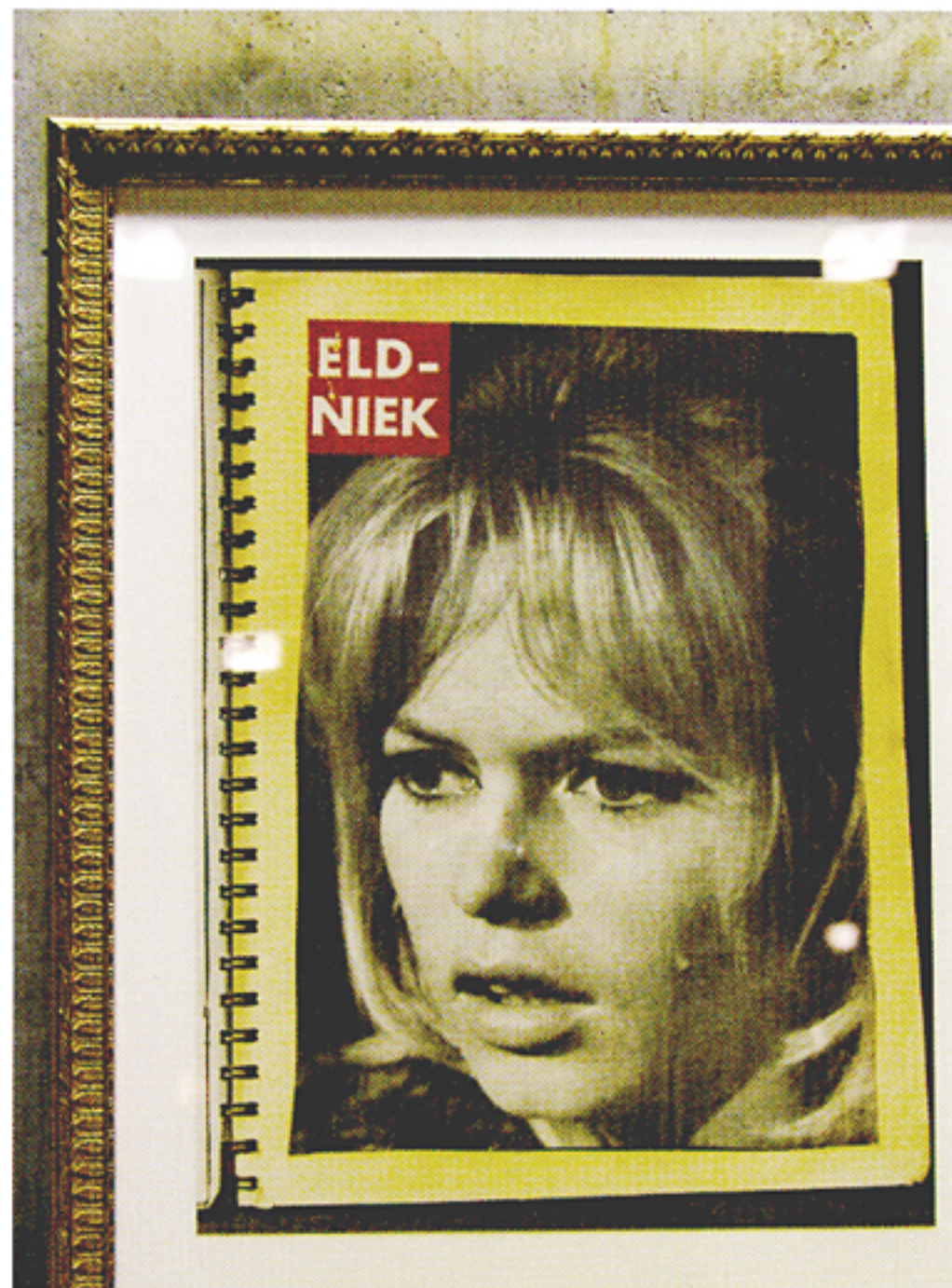
Deelname International Network for the Conservation of Contemporary Art (INCCA) (1999)

Het INCCA project behelst de realisatie van een internationaal kennis- en informatienetwerk voor professionals in moderne en hedendaagse kunst. Het netwerk is inmiddels bereikbaar via www.incca.org. De organisatie lag bij de start van het project in handen van het ICN en Tate Britain. De SBMK representeert hierin de Nederlandse partners, naast buitenlandse partners als het Guggenheim Museum New

York, SMAK Gent, MUMOK Wenen, Restaurierungszentrum Düsseldorf. Sinds de start in 1999 is het netwerk gegroeid van 23 naar ruim honderd leden van vijftig organisaties uit veertien landen. Inmiddels beschikt het ICN over een INCCA-coördinator.

Project Archieven van toonaangevende kunstenaars in Nederlandse collecties (2002-2005)

Het project Kunstenaarsarchieven vond plaats onder auspiciën van de Commissie Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland (CVN). In een Vlaams-Nederlandse samenwerking werd onderzoek gedaan naar de mogelijkheden tot documentatie van de kunstenaarspraktijk. De Vlamingen bestudeerden de nalatenschap van kunstenaar Hugo Debaere en in Nederland is gekozen voor Daan van Golden als levend kunstenaar. De SBMK gaf Hans Janssen, conservator moderne kunst van het Haags Gemeentemuseum, de opdracht om het project uit te voeren. Een commissie van twee stuurgroepleden en drie hoogleraren van de Universiteit van Amsterdam begeleidde het project. Doel van het project was de inrichting van een archief en het ontwikkelen van methodieken voor het

Project Archieven van toonaangevende kunstenaars in Nederlandse collecties
Case study: Daan van Golden Brigitte Bardot (1967-1981)

ontsluiten van de verzamelde informatie. Deze resultaten zouden als voorbeeld kunnen dienen voor collectie-beherende instellingen. Op 4 april 2003 organiseerde de VCN samen met onder andere de SBMK een symposium over de status van het project.

Project Inside Installations, Preservation and Presentation of Installation art (2004-2007)

De Europese Commissie voor Educatie en Cultuur financiert het project *Inside Installations, Preservation and Presentation of Installation art* (www.inside-installations.org). Het gaat om de registratie en documentatie van (multi-media)installaties die vanwege hun complexiteit een heel nieuwe benadering vereisen. Doel is het ontwikkelen van *best practice*, een methodiek voor alle belanghebbenden. Het ICN is hoofd-organisator van het project, naast co-organisatoren uit Duitsland, Engeland, België, Spanje en Nederland. Het project behelst in totaal ca. veertig casestudies. Het onderzoek concentreert zich rondom vijf thema's: conserveringsstrategie, kunstenaarsparticipatie, documentatie-en archivering, theorie en semantiek en kennisuitwisseling. De SBMK is de Nederlandse co-organisator en bundelt de

krachten van vijf Nederlandse musea die elk een case-study uit de eigen collectie voor hun rekening nemen. Het gaat om het Bonnefantenmuseum, Kröller-Müller Museum, Van Abbemuseum, Museum Boijmans Van Beuningen en het Instituut Collectie Nederland, afdeling Collecties in samenwerking met Montevideo/Time Based Arts.

Project *Beheer en behoud kunstenaarsfilms* (2005)

Kunstenaarsfilms vormen een aparte categorie in de collecties van musea voor moderne en hedendaagse kunst. Ze vragen om een eigen aanpak als het gaat om beheer en behoud. Een kunstenaarsfilm is niet alleen een museaal object, maar kan ook gezien worden als een drager van specifieke rechten op het gebied van eigendom, reproductie en vertoning. Waar liggen de overeenkomsten en verschillen ten opzichte van speelfilms, documentaires en ander filmmateriaal? Hoe ga je als conservator/restaurator om met de specifieke eisen, mogelijkheden en problemen rond kunstenaarsfilms? De SBMK organiseerde als startpunt voor dit project een bijeenkomst over dit onderwerp in het auditorium van Museum Boijmans Van Beuningen. Centraal stonden voorbeelden en vragen uit het veld, de visies van

Project Inside Installations
Potentiële case study MNCAPS: Dennis Oppenheim Aging (1974)

deskundigen en een discussie onder leiding van Peter Delpout, filmmaker en lid van de commissie filmconservering van de Raad voor Cultuur. Drie sprekers deden een voorzet met voorbeelden uit hun eigen praktijk en de visie die zij ontwikkeld hebben. De sprekers waren: Elbrig de Groot (conservator moderne en hedendaagse kunst Museum Boijmans Van Beuningen), Mark-Paul Meyer (hoofdconservator van het Filmmuseum) en Bart Rutten (hoofd afdeling presentatie bij het Nederlands Instituut voor Mediakunst, MonteVideo/TBA). De middag vormde de aanzet voor verder onderzoek naar een specifiek, gemeenschappelijk probleem: het ontwikkelen van een raamcontract tussen musea en filmconserverende/restaurerende instellingen, waar beide partijen zich in kunnen vinden (zie programma 2006).

Heruitgave van het boek *Modern Art Who Cares?* (2005)

Modern Art: Who Cares? was te snel uitverkocht.

Museumprofessionals (in opleiding) moesten het doen met kopieën van oude exemplaren. Vanwege de grote internationale vraag, besloten de stichting en het ICN tot een tweede druk. Die is in september 2005 tot stand gekomen bij Archetype publishers, Londen.

Landelijke SBMK-dagen

Sinds 2003 organiseert de SBMK jaarlijks een open bijeenkomst voor alle vakgenoten die geïnteresseerd zijn in het beheer en behoud van hedendaagse kunst. Het is een netwerkbijeenkomst voor zowel conservatoren als restauratoren en collega's van aanverwante vakgebieden. Tijdens deze dagen worden de lopende projecten besproken en eventuele nieuwe projecten geïntroduceerd. Tijdens de landelijke dag van 2005 is de zelfstandige positie en bijbehorende hernieuwde aanpak van de SBMK kracht bijgezet met een andersoortig programma. Er was nu ook een lezing over *Schaulager* in Basel, door de directeur Theodora Vischer. *Schaulager* is als openbaar depot een nieuw fenomeen in de museumwereld, dat interessant is voor alle leden van de SBMK-doelgroep. De middag stond in het teken van de onderzoeksagenda van hun vakgebied, die de deelnemers voor de komende vijf jaar zouden willen opstellen. De onderwerpen die hieruit voortkwamen hebben direct hun beslag gekregen in nieuwe initiatieven van de SBMK zoals de werkgroep *Film, fotografie en nieuwe media* en de studiedagen over kunststoffen (zie programma 2006). De volgende landelijke bijeenkomst vindt plaats in het voorjaar van 2007.

Project Inside Installations
Foto: J. J. J. J.

Inhoud

Voorwoord

Waarom Stichting Behoud Moderne Kunst?

Structuur van de stichting en participanten

Projecten en activiteiten 1995-2005

Toekomstige projecten en activiteiten

Beknopt financieel overzicht

seminar *Theory Semantics of Installation Art* op 11 en 12 mei in het Bonnefantenmuseum Maastricht. Het programma bestond uit lezingen van een keur aan Nederlandse en buitenlandse gastsprekers, een paneldiscussie en workshops.

Studiedagen Kunststoffen (maart-juni)

Op basis van de casestudies die verschillende musea hebben aanleverden, organiseerde de SBMK samen met het ICN drie studiedagen over kunststoffen.

De eerste dag vond plaats in maart in het Rijksmuseum Twenthe en ging over PUR. Aan de orde kwamen: Polyurethaan hard schuim, zacht schuim, elastomeer, PURester en PURether. Thea van Oosten, senior onderzoeker ICN, verzorgde het theoretische deel samen met Rien van Weelen, Marketing manager van Caligen Europe en Aleth Lorne, restaurator.

's Middags gingen de deelnemers aan de slag met praktijkvoorbeelden, onderzoek en het formuleren van oplossingen. Vier casestudies waren fysiek aanwezig, daarnaast werd gewerkt aan de hand van fotomateriaal.

Tijdens de twee volgende studiedagen in juni kwamen

Bij het verschijnen van *10 jaar SBMK* kunnen we inmiddels ook verslag doen van de activiteiten in 2006.

Seminar *Theory and Semantics of Installation Art* (mei)

In het kader van het internationale project *Inside Installations* organiseerde de SBMK samen met het ICN het

glasvezelversterkte polyesters (GPR) aan de orde. De eerste dag vond plaats bij het ICN in Amsterdam met een theoretisch deel door Thea van Oosten en twee gastsprekers van DSM Resins en Polyproducts. Daarna volgde een praktijkdeel in een laboratorium, waarbij de deelnemers zelf aan het werk gingen met het glasvezelversterkte polyester.

De tweede dag - in Museum De Paviljoens in Almere - stond geheel in het teken van case studies, met o.a. presentaties van drie Duitse restauratoren. Er werden oplossingen aangedragen en besproken. Het maakproces van kunstwerken en de behandeling van beschadigde objecten werd inzichtelijk gemaakt met powerpointpresentaties en filmmateriaal.

Werkgroep *Balans*

Beslissingen in conserverings- en restauratievraagstukken hebben nooit alleen maar positieve effecten. Altijd is er sprake van een afwegen van de winst van een bepaald beoogd effect, tegenover het verlies van andere betekenisdragende aspecten van het kunstwerk. De negatieve consequenties tijdens de afweging krijgen zelden of nooit

aandacht. Ook die zouden moeten worden vastgelegd: de gemaakte keuze is immers altijd een momentopname en het gewicht dat op een bepaald moment aan sommige betekenisaspecten wordt toegekend kan bij voortschrijdende inzichten in de toekomst heel anders uitvallen.

De vaste kern van deze werkgroep bestaat voorlopig uit Lydia Beerkens (restaurator moderne kunst), Jaap Guldemond (conservator Museum Boijmans Van Beuningen), Paulien 't Hoen (coördinator SBMK), Piet de Jonge (hoofd museale zaken Museum voor moderne kunst Arnhem), Vivian van Saaze (promovenda Universiteit Maastricht/ICN), Sanneke Stigter (restaurator moderne kunst Kröller-Müller Museum), Mark-Paul Meijer (conservator Filmmuseum) en Rik van Wegen (kunsthistoricus).

De werkgroep is gestart met de volgende casestudies: *Sculpture Flottante Otterlo* (1961/'62) van Marta Pan, *Jardin d'email* (1971/'72) van Jean Dubuffet, *Bicycles* (1961) van Shinkichi Tajiri.

Geïnteresseerde collega's zijn welkom om mee te denken en discussiëren over deze casestudies of andere die zij zelf graag willen inbrengen in deze groep.

Werkgroep *Film, fotografie en nieuwe media*

Deze werkgroep houdt zich bezig met de specifieke beheer- en behoudproblematiek die film, fotografie en nieuwe media met zich meebrengen. In deelgroepjes wordt als eerste gewerkt aan twee onderwerpen:

- Een notitie over de (on)mogelijkheden voor een nationale koude kluis/regionale koude kluizen in Nederland, waar musea gezamenlijk hun fotografie collecties in op zouden kunnen slaan.
- De ontwikkeling van een raamcontract tussen musea en filmconserverende/restaurerende instellingen, waar beide partijen zich in kunnen vinden.

De werkgroep bestaat uit: Saskia Asser (conservator Huis Marseille), Elbrig de Groot (conservator moderne kunst Museum Boijmans Van Beuningen), Paulien 't Hoen (coördinator SBMK), Mark-Paul Meyer (conservator filmmuseum), Vivian van Saaze (promovenda Universiteit Maastricht/ICN), Sanneke Stigter (restaurator moderne kunst Kröller-Müller Museum), Clara von Waldhausen (restaurator fotografie), Gaby Wijers (Montevideo/TBA).

Lancering Website SBMK Zie www.sbmkn.nl

Afronding Project Kunstenaarsinterviews / kunstenaarsarchieven

Eindverslag en verantwoording voor betrokkenen en subsidiegevers.

Afronding Project Archieven van toonaangevende kunstenaars in Nederlandse collecties (kunstenaarsarchief Daan van Golden)

Eindverslag en verantwoording voor betrokkenen en subsidiegevers.

Toekomstige projecten en activiteiten na 2006

Voor en na 2006 staan de volgende activiteiten op de rol:
Landelijke SBMK-dag (2007)

Vervolg studiedagen kunststof (2007)

Publicatie en symposium *Kunstenaarsinterviews/kunstenaarsarchieven* i.s.m. ICN (2009)

Publicatie en symposium op basis van de resultaten van het onderzoeksproject *Inside Installations, Preservation and Presentation of Installation art* i.s.m. ICN (2009).

RESULTATENOVERZICHT PROJECTEN SBMK 1995-2005	totaal uitgaven	bijdrage museum	mondriaan stichting	vsb fonds
Project onderzoek moderne kunst	138.190	48.342	89.848	
Publicatie Modern Art: Who Cares?	94.686		11.345	11.345
Project conservering videokunst	232.640	70.203	79.412	45.378
International Network for the Conservation of Contemporary Art	8.481			
Kunstenaars interviews Kunstenaars archieven	67.413	34.034		
Archief van Golden	89.848			
Inside Installations	9.963			
Beheer en behoud kunstenaarsfilms	873			
Totaal	642.094	152.579	180.605	56.723

1) Deze projecten lopen door na 2005. Voor overheadkosten en niet-projectgebonden uitgaven beschikt de SBMK over 45.000 euro per jaar vanuit bijdragen van musea.

157.675	15.202	15.202	100.000	6.353	34.613	714.250	72.156
						-	873- 1)
76.645						76.645	66.682 1)
			100.000			100.000	10.152 1)
50.000						84.034	16.621 1)
	10.500					10.500	2.019
		15.202				210.195	22.445-
31.030				6.353	34.613	94.686	-
						138.190	-
icn	thuiscope fonds	raphael prog	Ministry of OC & W	other participants	Publication sales	total income	Balance

